

Tíz év tapasztalat Szimpózium egy korszerű immunmoduláns szerről

Amikor az ember először szembesül azzal, hogy egy ma még gyógyíthatatlan betegség jeleit fedezik fel rajta, hajlamos már az elején feladni, és beletörődni a sorsába. A sclerosis multiplex (SM), a központi idegrendszer fehérállományának betegsége, ma még nem gyógyítható, de léteznek olyan korszerű immunmoduláns szerek, amelyek megváltoztatják a betegség természetes lefolyását, késleltetik a progresszióját. Ilyen gyógyszer a glatiramer-acetát hatóanyag-tartalmú injekció, melynek hatékonyságát több mint 10 éves vizsgálat bizonyítja.

▲ Idén tíz éve, hogy a Teva originális készítménye, az úgynevezett relapszó-remittáló sclerosis multiplex (RRSM) gyógyításában élenjáró, glatiramer-acetát hatóanyag-tartalmú termék a magyar betegek számára is elérhető. Szeptember közepén a Teva által Gödön szervezett szimpóziumon a betegség kutatásával és gyógyításával foglalkozó orvosok és nővérek közösen vitatták meg a hazai glatiramer-acetát-kezelések tapasztalatait. A gyógyszer évtizedes magyarországi története korántsem volt zökkenőmentes, hiszen az 1996-ban megkezdett, Teva finanszírozta terápiát, melybe több mint 200 beteget vontak be, 1999-ben sajnos le kellett állítani, hiszen a betegek és az orvosok kérésére ellenére a termék nem kapta meg a tb-támogatást egészen 2001-ig. Az-

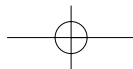

óta a glatiramer-acetát-terápia, amely jelentősen javítja a sclerosisos betegek életminőségét, már az ország összes SM-centrumában elérhető.

Miért a glatiramer-acetát?

- több mint 10 éves, prospektív vizsgálat bizonyítja a szer hosszú távú hatékonyságát¹
- a kezelt betegek 92 százaléka segítség nélkül is járóképes maradt, 18 éves betegségtartam után is¹
- elenyésző mellékhatások³
- a betegek együttműködési hajlandósága a glatiramer-acetát-terápiában kiemelkedő²

Forrás: 1. Ford CC et al. Mult. Scler. 2006., 2. Haas J Firzlafl M. Eur J Neurol 2005., 3. Johnson KP et al. Neurology 1998.

Mit tehet a család?

A sclerosis multiplex olyan kritikus élethelyzetet teremt a beteg számára, melyben az egyik legfontosabb megtartó erőt a családi környezet jelentheti. A családtagok sokat segíthetnek a betegség elfogadásában.

A betegség első tüneteit leghamarabb a családi környezet fedezi fel, ezért az ő feladatuk, hogy a beteget minél előbb lássa egy szakember.

Az SM gyakran fiatal felnőttkorban támad, a betegség ténye veszélyezteti az egyén önállóságát, amit csak fokozhat, ha a családtagok pusztán segítőkészségből vagy sajnálatból minden feladatot kivésznak a kezéből.

Fontos, hogy a családban ne kezeljék tabuként, kényes témaként a betegséget. Azok a családok tudnak legkönnyebben úrrá lenni a kór okozta nehézségeken, ahol nyíltan, de tapintatosan beszélnek a betegségről, ahol nem az elvesztett lehetőségekre koncentrálnak, hanem ahol minden helyzetben az alternatív megoldásokat keresik.

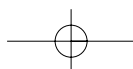
Annak idején a Teva nem véletlenül finanszírozta a magyarországi glatiramer-acetát-terápiákat. A számok igazolják, hogy a segítségre szükség volt. Hazánkban az SM-ben szenvedők száma 6–8000-re becsülhető, és országosan évente körülbelül 3–500 új esetet diagnosztizálnak, így a sclerosis multiplex az egyik leggyakoribb központi idegrendszeri autoimmun gyulladással megbetegedés. A betegség során a „tévúton járó” immunrendszer, melynek éppen a kórokozók elpusztítása lenne a feladata, a szervezetet mint kórosat ismeri fel, és megtámadja. A támadás célpontja az idegsejtek nyúlványait borító velőshüvely, a myelin. A velőshüvely sérülése vagy lebontása után az ingerület bennük lassabban terjed vagy blokkolódik. A tünetek attól függenek, hogy az egyén idegrendszerének mely pontjai sérültek. A jellemző szimpptomák rendkívül változatosak: látóideg-gyulladás, izomgyengeség, általános fájdalom, emésztési vagy

vizelési zavarok, koordinációs zavarok, lassú gondolkodás, szexuális problémák. Megfelelő kezelés nélkül a kór tolószékbe is kényszerítheti az embert. A betegek 60–85 százaléka a betegség relapszusokkal és remissziókkal járó formájában szenved, melyben rosszabbodások és javulások követik egymást. A glatiramer-acetát-terápia, mely jelentősen csökkenti a rosszabbodások (relapszusok, shubok) számát, a betegségnek éppen ebben a formájában kap nagy hangsúlyt, hiszen kezelés nélkül a betegek mintegy 40 százaléka 10–15 év után már másodlagos, krónikus progresszív stádiumba kerül, amikor a betegség a klinikai tünetek lassú fokozódásával súlyosbodik, és akár rokkantsághoz is vezethet.

A kétnapos szimpózium keretében a hazai SM-centrumokból meghívott nővérek külön szekcióban elemezték a glatiramer-acetát-terápián lévő betegek kezelésében szerzett tapasztalataikat. A kezelési eredmények értékelésére egy kérdőíves vizsgálat alapján került sor, melyben csaknem 600, terápiában részesülő beteg adatait dolgozták fel a családi háttértől kezdve az iskolai végzettségen át az injekcióbeadási szokásáig.

Bondár Andrea, a Teva orvoslátogatója a felmérést ismertetve kiemelte, hogy a beteg kezelésében különleges szerep hárul a nővérekre, hiszen a kérdőívekre adott válaszokból kiderült, hogy ők azok, akik a beteg tájékoztatásában főszerepet játszanak, és folyamatosan figyelemmel kísérik a páciensek állapotát, sőt, ahogy a kerekasztal-beszélgetésen kiderült, segítséget adhatnak az SM-betegek munkahelyi gondjainak, szociális vagy lelki problémáinak megoldásában is.

A vizsgálatból az is világossá vált, hogy a glatiramer-acetát-terápián lévő betegek eredményesnek találták a kezelést: pozitív tapasztalatokról számoltak be a fáradékonyság tekintetében, csaknem mindegyikük igényelte a kezelés folytatását, és jelentős többségüknél sem lokális, sem szisztémás mellékhatás nem fordult elő. Amennyiben a betegnek mégis problémája adódik az injekció beadása során, nagy segítséget jelent az az összefoglaló, amit a Teva készített az injekció helyes használatának és az esetlegesen előforduló mellékhatások kezelésének irányelveiről. Mágori

Zsolt, aki évekig SM-betegek mellett dolgozott szakápolóként, előadásában kiemelte, hogy noha a Copaxone-t naponta kell bevinni a szervezetbe, az injekció megfelelő használatával és egy kis odafigyeléssel minimálisra csökkenthető az esetleges lokális mellékhatások kialakulása.

A professor Vécsei László moderálásával zajló orvosi szekció ülését Per Soelberg Sorensen dán vendégelőadó nyitotta meg. A professor előadásában az immunmoduláló kezelések mellett megjelenő neutralizáló antitestek hatásáról szólt. Az interferonkészítmények mellett a betegek 5–35%-ánál jelenhet meg neutralizáló antitest. Nagyszámú beteg hosszú távú, nemzetközi nyomon követése során kimutatták, hogy a neutralizáló antitestek csökkentik a béta-interferon-készítmények biológiai hatását, ezáltal kevésbé befolyásolják az SM progressz-

sziójára gyakorolt hatását. Azon betegeknek, akiknek magas az antitesttitere, valójában az INF-terápia adása mellett gyakorlatilag már nem részesülnek aktív kezelésben, ezért náluk érdemes mérlegelni más, alternatív (nem INF típusú) kezelés megkezdését.

Dr. Illés Zsolt izgalmas előadást tartott a glatiramer-acetát központi idegrendszeren belüli összetett hatásmechanizmusáról, amely magába foglalja az immunmodulációt, a neuroprotekción és a remielinizációt is. Dr. Csépany Tünde a glatiramer-acetát kezelés klinikai tapasztalatairól tartott előadásában nemzetközi összehasonlító vizsgálatok biztató eredményeit ismertette. A kutatási eredmények igazolták, hogy a Teva originális terméke csökkenti a sclerosis multiplex esetén előforduló relapszusok számát, lassítja a rokkantság kialakulását és a betegség progresszióját.

A magyarországi glatiramer-acetát vizsgálatok eredményeiről dr. Bencsik Krisztina számolt be a konferencia résztvevőinek. A glatiramer-acetát-terápiában részesülő betegek hosszú távú követéses vizsgálatának célja a kezelés hatékonyságának értékelése volt, melyben vizsgálták a relapszusokban, a mellékhatásokban, a hospitalizált napokban, a rokkantsági fokban beállt változásokat. Az eredmények értékeléséről szólva kiemelte, hogy a sclerosis multiplex kezelésében alkalmazott immunmoduláns Copaxone nem gyógyítja meg az SM-betegeket, de akár 10 évvel is késleltetheti a mozgáskorlátozottá válást, s jelentősen javítja a betegek életminőségét.

Wolf-díjjal jutalmazták a glatiramer-acetát kifejlesztőit

A Teva originális készítményét, a sclerosis multiplex kezelésében élen járó glatiramer-acetát hatóanyag-tartalmú készítményt Michael Sela és Ruth Arnon, az izraeli Weizmann Intézet kutatói fejlesztették ki 20 éves kutatómunka után. Az SM kezelésében igen hatásos, első nem interferon típusú gyógyszer kifejlesztéséért a két tudós 1998-ban közösen nyerte el a Wolf-díjat. A Wolf Alapítvány a Tudományok és Művészetek Előmozdítására 1976-ban jött létre, elsősorban a kalandos életű milliárdos, Ricardo Wolf és felesége, Francisca 10 millió dolláros alapítványából. A díj 100 000 dollár, amit több díjazott esetén egyenlően megosztanak. A díjat ünnepi külsőségek között, Izrael megalakulásának héber naptár szerinti évfordulóján, a knesszetben adja át az ország elnöke.